

„Великая дружба“, „Богдан Хмельницкий“ болн „От всего сердца“ гидг опермүдиг чинрллгүнд гарсн эндүсиг чиклхин тускар

1958 джилин майин 28-д КПСС-н ЦК

гаргьсн тогтавр

В. Мураделин бичсн „Великая дружба“ гидг оперин тускар 1948 джилин февралин 10-д гарсн ЦК-н тогтавр букдан советск музыкальн искусств делгрүллгүнд айга нильчян күргв гидж КПСС-н ЦК темдгдлжәнә. Социалистическ реализмәс иштәгьәр музыкальн төрмүд тер тогтаврт йилгүдсми, советск олн-әмтнә бәәдл-джиргьллә, музыкальн классикүдин болн олн-әмтнә үүлдврин демократическ сән авъясмудла искусствин залгьлдана чинрнь темдгдлсми. Искусствиг олн-әмтнәс ууджулад, терүнә чинриг сенр идәнд дурта, ке-сәәхнд дурлдг цөн улсин медлд үлдәсн формалистическ йовдл „шинрүлгчин“ бәәдл музыкд гаргьсн йовдлг чикәр шалгьсми. Терүнә хбәдк джилмүдт советск музыкин делгрлт партин эн заавр чик бәәсиг болн цагларн кегдсиг лавлдж медүлджәнә.

Терүнләрн хамдан эн тогтаврт келгдлжәх зәрм композитормудин үүлдврин чинринь йилгьлгьн кесг халхарн цәәлгьвр уга болн чик биш бәәсми. В. Мураделин „Великая дружба“ гидг оперт шалгьлгьнла харгьгдх дуту-дундс бәәсми, тиним болв чигн терүг музыкд гаргьгдсн формализмин үлгүр гидж зарлдж болшго бәәсми. Зәрм произведеньстнь хаджгьр йовдлмуд гаргьгдсн, үүрмүд Д. Шостакович, С. Прокофьев, А. Хачатурян, В. Шебалин, Г. Попов, Н. Мясниковский болн нань чигн билгтә композитормудиг, олн-әмтнә өмнәс зөрүлгдсн формалистическ хаалгьар йовачрин элчнр гидж цугтагьинь хамднь хаджгьрар нерәдсми.

Тогтаврт Мураделин опериг шалгьлгьнла залгьлдулдж тууджин фактс бәәсн бийнь, Северн Кавказин нег келн әмтсиг терүнә наадк келн-әмтсин өмнәс искусствени сөрүд тәвгдсми.

Заагдсн тогтаврт бәәх зәрм хаджгьр чинрллгьн искусствин болн үүлдврин зәрм произведеньсин туст И. В. Сталинә халхас ганцхн эврән бийиннь хәләц гаргьснь үзүлгдсми.

Искусствин зәрм произведеньсиг чинрллгьнд И. В. Сталинә ганцхн эврә бийиннь хәләц гаргьлгьн К. Данькевичин „Богдан Хмельницкий“ болн Г. Жуковскийн „От всего сердца“ гидг опермүдиг 1951 джил Сталинә зааврар „Правда“ газетин редакционн статьяд нег халхарнь кегдсн болн зөрд хаджилгьдш шалгьлгьн болдж бас гарчана. Эн тогтаврмүдиг Сталин иигдш хагьлхд Молотов, Маленков, Берия дегд икәр му үлмәгьән халдаснь медгдлжәнә. „Богдан Хмельницкий“ гидг оперин либреттод болн музыкд дуту-дунд бәәсн болв чигн, нертә советск бичәчнр В. Василевская болн А. Корнейчук бичсн либреттин „идейн ик эндүсин“ туск хаджгьрар лавлдж келлгьн, тер мет композитор К. Данькевичин принцип гоод гемтклгьн чик биш бәәсми. Эн статьяд келгдсн хаджгьр шоодврмуд дакад кесг статьяст болн босдш келцхәсн үгмүдт давтгдлхасми. „От всего сердца“ гидг оперин туск редакционн статьяд оперин музыкин болн либреттин тускар чикәр шалгьдш келгдснлә зерглдж ил хаджгьр үлү келгдсн болн нег халх йовдл гаргьлгьн бас келгдсми.

КПСС-н ЦК тогтаджана:

1. 1948 джилин февралин 10-д В. Мураделин „Великая дружба“ гидг оперин тускар гаргьсн советск искусствин делгрлтин хаалгьиг олн-әмтнә болн реализмин хаалгьур залсн чик заавр өгсн болн музыкд бәәсн эндү, формалистическ хәләц чикәр шалгьдш илдксн ЦК-н тогтаврт, терүнләрн хамдан советск кесг билгтә композитормудин үүлдврин чинрллгьнд зәрм хаджгьр болн ирлцшго догшн йовдлмуд гаргьгдш, тернь эркшиллгьнә цагт гаргьгдш буру йовдл бәәсми.

2. „Богдан Хмельницкий“ гидг болн „От всего сердца“ гидг опермүдин тускар „Правда“ газетд барлгдсн редакционн статьяст өггдсн чинрллгьиг чик биш, нег халхарнь кегдсн чинрллгьн гидж тоолхми. Эн шиидврәс иштәгьәр советск музыкальн искусствин делгрлтин эрки гол төрмүдиг цуг халхарнь сәәнәр шуудж йилгьсн редакционн статья белдтхә гидж „Правда“ газетин редакцд (үр Сатюковд) даалгьхми.

3. Эн тогтаврла залгьлдулдж, советск музыкальн кемджәг өбдлүлхин төләд, коммунистическ идейностин болн олн-әмтнә бәәдл-джиргьллә искусствин залгьлда батлгьнас иштәгьәр үүлдгч интеллигенциг цааранднь хамцулдж негдүлхин төләд үүлдврин союзмудар, искусствин учрежденьсәр кергтә цәәлгьврин кәдлмш делгрүлтн гидж обкомст, крайкомст болн союзн республиксин компартьсин ЦК-ст зак-м н.